

Handläggare

Katharina Holmqvist
08-508 26 395

Till

Trafiknämnden
2024-09-26

Trudelutten naturlekplats, del av Grönare Stockholm. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Trudelutten naturlekplats, del av Grönare Stockholm, till en investeringsutgift om 39 mnkr.
2. Trafiknämnden anmäler beslutet till Järva stadsdelsnämnd.
3. Trafiknämnden ger kontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för föreliggande genomförandebeslut.

Gunilla Glantz
Förvaltningschef

Ulrika Falk
Avdelningschef

Karin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av projekt Trudelutten naturlekplats, del av Grönare Stockholm, till en investeringsutgift om 39 mnkr.

Lekparken Trudelutten i Kista, Järva stadsdelsförvaltning, rustas upp inom ramen för Grönare Stockholm etapp 4. Syftet med upprustningen är primärt att öka den biologiska mångfalden på platsen och utforma den nya parken så att den kan fungera som naturpedagogisk lek- och informationsplats, för såväl förskola-,

skola och andra barn- och ungdomsverksamheter, som besökare av alla åldrar som passerar och vistas i parken på sin fritid.

I samband med de pågående klimatförändringarna förväntas det ske mer frekventa och mer intensiva perioder av höga sommartemperaturer och skyfall. Trudelutten har idag många hårdgjorda ytor och inte mycket skugga. Då utemiljöernas grönska och vatten fungerar som temperatursänkare i staden är det av vikt att de är välplanerade och funktionella. Projektförslaget avser därför att öka de grönskande ytorna, som verkar temperatursänkande. Vidare innebär förslaget en utveckling av platsens grönskande ytor och belysningspunkter. Med siktlinjer och överskådlighet i åtanke ska platsen upplevas tryggare att vistas på.

Introduktion till projektet

Bakgrund Grönare Stockholm

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att generellt stärka stadens gröna kvaliteter i alla stadsdelar. I kommunfullmäktiges budget 2017 utökades också trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr. Den utökade investeringsramen resulterade i 32 investeringsprojekt som genomfördes under åren 2017-2022.

Trafiknämnden antog i april 2021 (dnr T2021-00487) ett utredningsbeslut för Grönare Stockholm etapp 4 med ambitionen att fortsätta investera för att stärka stadens gröna kvaliteter. I kommunfullmäktiges budget 2022 tillfördes trafiknämnden 280 mnkr i investeringsplanen för åren 2022-2025 för fortsatt arbete med Grönare Stockholm.

I det ovan nämnda utredningsbeslutet för etapp 4 beskrevs processen för att ta fram projektförslag inom ramen för Grönare Stockholm. Processen tar sin början i en multikriterieanalys - en vetenskaplig metod för att prioritera frågor och problem bl.a. inom markanvändning, där geografiska informationsdata (GIS) finns tillgängliga. Datamängderna viktas beroende på vilken dignitet de har i urvalsprocessens kriterier. För Grönare Stockholm är de aktuella kriterierna med tillhörande GIS-data biologisk mångfald, skyfall och urban värmeproblematik. Multikriterieanalysen resulterar i en lämplighetskarta som visar de områden där de tre kriterierna sammanfaller. Inom dessa områden är det särskilt lämpligt att genomföra investeringsprojekt som syftar till att utveckla de tre kriterierna i positiv riktning.

Utifrån de kriterier som fastställts av kommunfullmäktige har en bedömningsgrupp, med bred förankring i stadens förvaltningar, gjort ett urval av projekt som trafiknämnden sedan fattar beslut om i form av inriktningsbeslut och genomförandebeslut.

Bakgrund Trudelutten naturlekplats

Den 8 juni 2023 antog trafiknämnden ett inriktningsbeslut för Trudelutten naturlekplats i Kista intill Järvafältet.

Trudelutten naturlekplats valdes ut enligt de kriterier som beskrivs nedan.

Översiktskarta över Kista med omnejd. Trudelutten naturlekplats är inramad med röd linje.

Mål och syfte

Projektet möter flera av stadens utvecklingsmål och visioner i översiktsplanen för Kistaområdet. Översiktsplanen siktar på att förstärka de gröna sambanden i Järvakilen med kringliggande områden.

Stadens övergripande mål inom arbetet med Grönare Stockholm består av att stärka stadens gröna kvaliteter. Inom etapp 4 är ambitionen att särskilt utveckla och stärka nedanstående kriterier:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser

5. Buller

6. Otrygga platser

Detta projekt fokuserar främst på kriterierna nummer 1 och 3, d.v.s. gröna samband och biologisk mångfald samt värmeöar i urbana miljöer. Stor vikt läggs också på nummer 6, otrygga platser. De gröna sambanden och den biologiska mångfalden ska stärkas och projektet ska bidra till att säkra och öka parkens kylande kvaliteter på platsen. Samtidigt hanteras även nummer 4, då ytorna kommer att få fler funktioner än idag.

I budget för 2024 fick kontoret i uppdrag att lägga till social hållbarhet som ett kriterium för Grönare Stockholm-projekt. Trudelutten var vid det laget redan utvalt, men kontoret kan konstatera att upprustningen av Trudelutten också bidrar till att stärka den sociala hållbarheten i området.

Syftet med upprustningen är primärt att öka den biologiska mångfalden på platsen och utforma den nya parken så att den kan fungera som naturpedagogisk lek- och informationsplats, för såväl förskola-, skola och andra barn- och ungdomsverksamheter, som besökare av alla åldrar som passerar och vistas i parken på sin fritid.

Den del av parken som angränsar till Järvafältet och Igelbäckens kulturresevat ska inom projektet få en informationsplats som ska fungera som en ”språngbräda” ut till fältet genom att ge kunskap om biologisk mångfald på fältet och väcka nyfikenhet hos medborgarna att vidare upptäcka och uppleva fältet.

Programförslaget syftar också till att förstärka entrén och kopplingen mellan Kista och Igelbäckens kulturresevat. Genom att tydliggöra siktlinjerna och utveckla parkens vegetationsytor förbättras de gröna sambanden. Planteringar med en mer varierad och flerskiktad vegetation skulle även innebära stor nytta för insekter och fågelliv samtidigt som den biologiska mångfalden gynnas.

De pågående klimatförändringarna förväntas innebära mer frekventa och mer intensiva perioder av höga sommartemperaturer och skyfall. Idag har Trudelutten väldigt få platser med skugga, och många hårdgjorda ytor, vilket gör platsen till en värmeö. Då utemiljöernas grönska och vatten fungerar som temperatursänkare i staden är det av vikt att de är välplanerade och funktionella. Projektförslaget avser därför att öka de grönskande ytorna, som verkar temperatursänkande och som också skulle kunna bidra till ett förbättrat och svalare mikroklimat.

Projektet syftar också till att utveckla platsens grönskande ytor och belysningspunkter. Genom att planera om ytan med siktlinjer och överskådlighet i åtanke, samt öppna upp i befintliga vegetationsytor, ska platsen upplevas tryggare att vistas på.

Befintlig situation

Trudelutten är en stor lekpark som vetter mot Järvafältet. Det är en välbesökt park som uppskattas av både besökare och boende i närområdet. Parken har varierade lek- och aktivitetsytor för flera åldersgrupper men är i stort behov av upprustning och renovering. Det är en varierad lekpark med stor utvecklingspotential. I dagsläget utgörs delen med lek i parken av en begränsad yta. Stora delar av parkens innehåll utgörs av en oanvänd gräsyta.

I dagsläget ramas parken in av uppvuxna träd och buskar som är av sämre vitalitet. I västra delen av parken, där Järvafältet och Trudelutten möts, finns ett uppskattat utegym. Öster om Trudelutten byggs studentbostäder, hyresrätter, en förskola och en ny ungdomsgård. Det finns även många skolor- och förskolor i närområdet och i Kista i stort, som ofta använder parken.

Fritidsverksamheter för barn och unga besöker också lekparken regelbundet.

Parken används flitigt idag och besökstrycket väntas öka betydligt på grund av ökad inflyttning, i och med att fler bostäder planeras och byggs i Kista. Det är därför av stor vikt att bibehålla Trudeluttens multifunktionella ytor och användningsområden.

Den ökade inflyttningen innebär generellt ett förhöjt tryck på de kommunala parkerna och Kistas utemiljöer. Trudelutten, den största och centralt belägna lekplatsen i Kista, har därför en viktig roll i stadsdelens utvecklingsarbete med vitala sociala och gröna värden. Projektet är också en del av Stockholms stads satsning Fokus Järva för att stärka Järvaområdet under kommande år.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret.

Kontoret har samverkat med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning, miljöförvaltningen samt Stadsmuseet vid planering och programarbete. Projektet är också förankrat med ansvarig för Fokus Järva på stadsledningskontoret.

Vid två tillfällen har dialog hållits på plats i parken med inbjudna, både med en mångfald av besökare i parken (främst barn) och med pedagoger från närliggande skol-, förskole- och fritidsverksamhet för barn och unga. Därutöver har ett dialogtillfälle för inbjudna ungdomar anordnats inom projektet Unga stadsutvecklare. Samtliga tre dialoger skedde sommaren 2022.

Åtgärdsförslag

Projektets innehåll

Bilden visar den illustrationsplan som gjorts efter att inriktningsbeslutet togs. Illustrationsplanen bifogas också som en bilaga till tjänsteutlåtandet, för bättre läsbarhet.

Mångfald och funktionalitet är ledord i den nya utformningen. Förslaget omfattar följande:

- Förtydligande av entréer på fyra platser.
- Biotopstråket – en slinga som på sinnligt och lekfullt vis ska ge kunskap om naturen. Delarna speglar några av Järvafältets biotoper.
- Delvis ny utformning av parken som ger tydligare struktur, inklusive nya gångvägar.
- Ny parkutrustning och utformade platser; Lekplatsen, Biotopstråket, Hjärtat, Plaskdammen, Bruksgräsmattan, Kullen, Fotbollsplanen.
- Vattenlek på lekplatsen; en sinnesstimulerande lek- och lärmiljö för barn.
- Fler växter med en mångfald av arter, som ska gynna flora, fauna (bland annat pollinatörer) och besökare (de sistnämnda genom ökad upplevelse och skugga).
- Bostäder för insekter, grodor, och fåglar t ex: sandblotta, olika holkar, insektshotell och liknande.
- Skyltar med information om biologisk mångfald.

- Ny ändamålsenlig belysning; parken ska upplevas som trygg och kunna användas över hela året och mörka tider.

Avvägningar

Inför genomförandebeslutet har en ny kostnadskalkyl tagits fram. Denna visar på en högre kostnad jämfört med inriktningsbeslutet. Detta beror bland annat på att kontorets nya påslag för risk och detaljering inte var helt implementerade när inriktningsprogrammet togs fram. Dessutom hade några felbedömningar gjorts gällande bl.a. vegetationsytor och mängder, där kalkylen generellt varit för låg.

Kontoret har behövt göra några förenklingar som avviker från programförslaget i inriktningsbeslutet. Detta har gjorts för att inte dra över för mycket på budgeten. Kontoret har gjort en avvägning som gör att de funktioner som bidrar till mål och syfte behålls i så stor utsträckning som möjligt.

Förändringar från inriktningsbeslutet

- Färre åtgärder vid befintligt gym och befintlig bollplan
- Färre åtgärder i den nya platsen ”Hjärtat”
- Färre stenmjölsytor
- Minskat tillskott av effektbelysning

Konsekvenser

Breddad funktion och fler besökare

Genom sitt nya innehåll är parken tänkt att bredda sin funktion som park ur tre perspektiv; skapa plats för naturpedagogik, öka och säkerställa biologisk mångfald samt motverka klimatförändringar (värmeöar). Ett utökat antal användningsområden och en ökad mångfald av aktiviteter ger potentiellt fler besökare. Också barn och ungdomar, såväl som andra medborgare i hela Järvaområdet, kan lockas att besöka Trudelutten om förslaget genomförs. Till exempel nås parken relativt enkelt från Rinkeby tvärs över Järvafältet med redan befintlig gång- och cykelväg.

Ny gestaltning ger ökad framkomlighet och trygghet

En genomtänkt inramning och tydliga entréer gör parken både mer tillgänglig och mer tilltalande. En tydligare gestaltad rumslighet och belysning kommer tillsammans med förbättrad struktur att öka trygghetskänsla och framkomlighet. Detta sker genom att öka orienterbarhet, överblickbarhet och genomsiktighet i parken. Upprustning av leken kommer att ge ett mer omhändertaget intryck.

Jämställdhet

Forskning från t.ex. Boverket visar att miljöer som är utformade så att de får människor att känna sig otrygga framförallt får konsekvenser i kvinnors och flickors liv, genom att det begränsar möjligheterna att röra sig ute. Projektet lägger stor vikt vid att öka tryggheten i parken, vilket ger ökade förutsättningar för jämställdhet.

Konsekvenser för barn

Fler barn och ungdomar förväntas hitta till lekplatsen, och användbarheten för barn- och ungdomar säkras, vilket är viktigt ur ett barnperspektiv. Barns rätt till lärande och lek förstärks på platsen med tillskotten av lek- och lärandemiljöer samt ny utrustning. Under framtagandet av programförslaget har dialoger förts med barn och ungdomar, vilka på ett konkret och aktivt sätt fått vara delaktiga i utformandet av deras livsmiljö.

Tillgänglighet

Lekytor förses med tillgängliga fallunderlag och sandlådans bord ska kunna användas och nås av dem som behöver sitta i rullstol vid lek. Entréerna till parken får markmaterial som innebär god framkomlighet. Programmet förhåller sig till styrdokumentet ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning”.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Aktivitet	2024	2025	2026	2027	2028
Genomförandebeslut	X				
Projektering	X	X			
Upphandling		X			
Entreprenad		X	X		

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

Genomförandet medför relativt obetydlig trafikpåverkan. Kontoret kommer att utforma en plan för genomförande med kommande entreprenör för att säkerställa att några olika delar i parken alltid kan användas av besökare under byggskedet. Detta är särskilt viktigt för årstidsbundna aktiviteter som pulkaåkning och bad i plaskdammen.

Intressenthantering och kommunikation

Under programskedet skedde en omfattande dialog. Det är viktigt att fortsätta ge en tydlig och uppdaterad information till lekparksbesökare och boende i denna del av Kista också under byggnationen. Därför kommer byggskyltar att sättas upp på platsen inför och under byggnationen. Stadsdelen har informationskanaler i sina sociala medier, som också kan användas

Ekonomi och finansiering

Investering

Investeringsutgiften för projekt Trudelutten naturlekplats beräknas till 39 mnkr brutto baserat på projektkalkyl, enligt framtagna systemhandling. Detta är en fördyring om 9 mnkr jämfört med inriktningsbeslutet. Orsak till de ökade utgifterna beskrivs närmare nedan.

Projektet redovisas inom ramen för Grönare Stockholm etapp 4, inom nämndens utökade investeringsram.

Projektets ekonomi redovisas i nedanstående tabell.

Genomförandebeslut	Tidigare nedlagt mnkr	Kommande utgifter mnkr	Totalt mnkr
Utredning och projektering	3,0	1,0	4,0
Byggaktörskostnader inkl. byggledning och risk	0,5	8,0	8,5
Entreprenad		24,1	24,1
Index		2,4	2,4
Summa utgifter	3,5	35,6	39,0

Den totala utgiften avviker med ca 9 mnkr i ökade utgifter jämfört med inriktningsbeslutet. En uppställning med omräknat prisindex 1 dec 2023 på kalkylerna för programhandling respektive systemhandling visar störst kostnadsökningar i följande poster:

- Planteringar (växtbäddar och växter),
- Park- och lekutrustning.
- Vegetationsavtagning och grovterrassering.
- Markuppbyggnad och träkonstruktioner.

Vissa förenklingar har gjorts i projektet jämfört med programförslaget i 2023 års inriktningsbeslut, för att utgiftsökningen inte ska bli ännu större. Det gäller framförallt:

- färre platsbyggda konstruktioner och istället föreslå prefabricerad utrustning
- färre åtgärder vid befintligt gym
- inte anlägga naturstensytor och trappor av natursten
- färre stenmjölsytor
- minska tillskott av effektbelysning

Utredning och projektering kommer att bli dyrare, då systemhandlingarna behöver justeras efter kostnadsbearbetningen.

Driftkostnader

Projektet beräknas medföra vissa ökade driftkostnader för stadsdelsnämnden för skötsel av nya grönytor, parklek och vattenlek.

Det finns driftmedel avsatta för två års garantiskötsel inom Grönare Stockholms projekt i Etapp 4. Stadsdelen kommer att ta över skötseln av grönytor efter överlämnande, när garantitiden har gått ut.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 3,7 mnkr från och med år 2027.

Kapitalkostnaderna som avser avskrivningar med en preliminär genomsnittlig avskrivningstid om 15 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Ett par platser föreslås att terrängmoduleras med schaktmassor från parken för bättre rumslighet och för att bidra till cirkulariteten i projektet genom att undvika onödiga transporter av massor. I inriktningsbeslutet från juni 2023 angavs förorenade jordmassor som en risk för att inte kunna genomföra detta. Våren 2024 genomfördes jordanalyser. Proverna visade inga förorenade massor, och platserna kommer därmed att kunna terrängmoduleras med schaktmassor från parken som planerat.

Risk finns för höga entreprenadkostnader och försenade leveranser till följd av rådande världs- och marknadsläge. Projektet hanterar detta genom att göra stora riskpåslag i kalkylerna och genom att i byggskedet föra en aktiv dialog med entreprenören i ett försök att tidigt säkra leveranser av material och utrustning som behövs i projektet.

Få anbud vid upphandling kan ge förseningar i projektets tidplan. God planering och väl genomarbetade handlingar minskar risken för få anbud.

Biologisk mångfald kräver kontinuerlig drift. Varierande eller minskade driftanslag kan göra att delar av investeringen går förlorad. Förankring av driftkänsliga delar i projektet med stadsdelen säkrar en del av kontinuiteten och det täta samarbetet med stadsdelen kommer att fortsätta inom projektet. Skötselplaner planeras också att tas fram inom ramen för projektet.

Slut

Bilaga

1. Trudelutten naturlekplats, Illustrationsplan, 2024.